

VER-KIJKERS

Burgers in de toekomst

[Klik hier om verder te gaan!](#)

24
November
2023

Studiedag
Burgerschap
mbo

[Plattegrond](#)

[Tijdschema](#)

[Workshops](#)

[Doorlopend](#)

VER-KIJKERS

Burgers inde toekomst

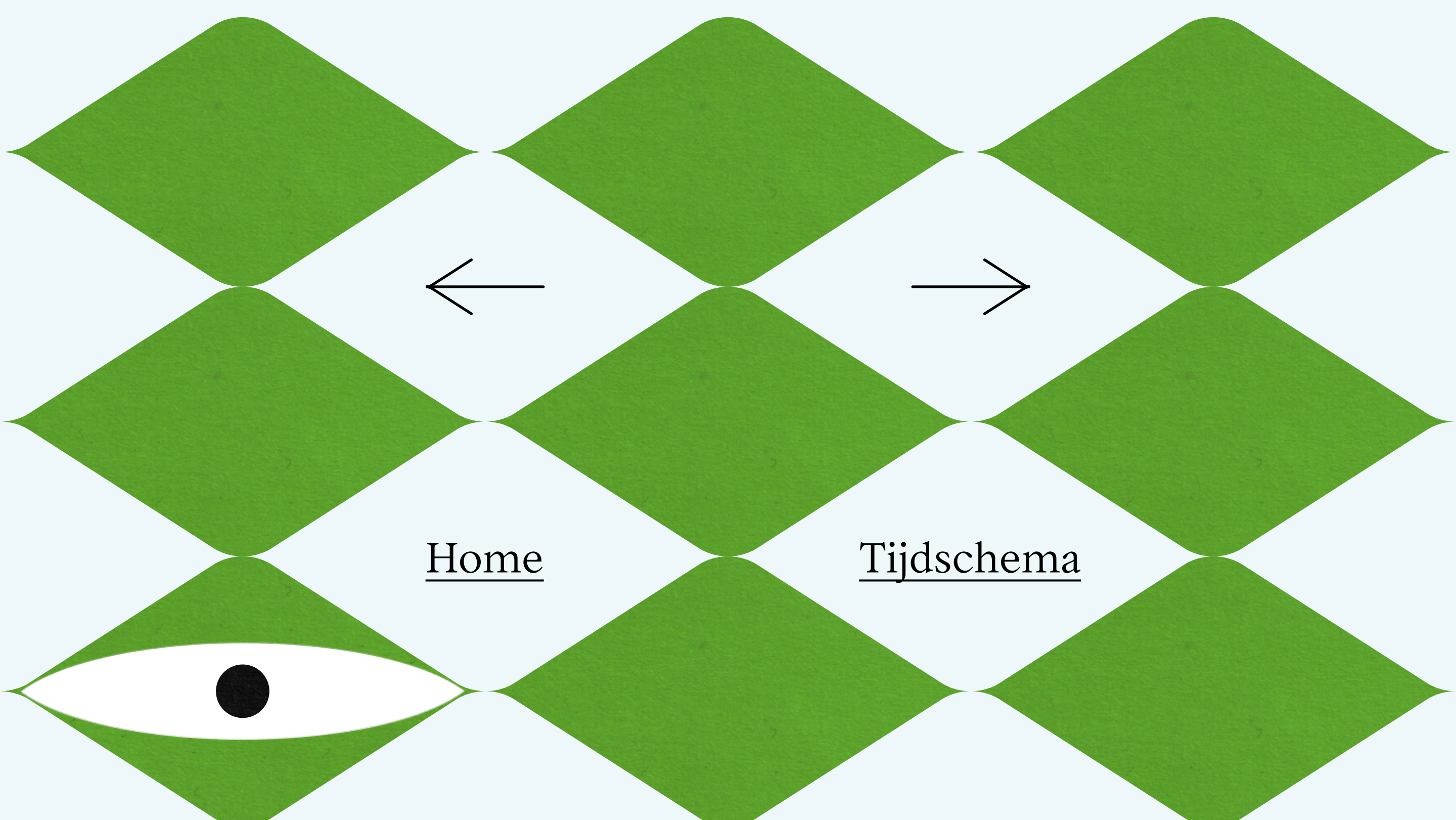
Er speelt veel rondom het thema burgerschap: vanuit OCW komt er nieuwe wet- en regelgeving.

Wat wordt er van de studenten in het mbo gevraagd de komende tijd, hoe kunnen zij burgers in de toekomst worden? De veranderingen moeten ten goede komen aan de kwaliteit van het burgerschapsonderwijs in het mbo. Voor docenten én studenten. Hoe bereiden we ons daarop voor? Wat moet er veranderd worden in het curriculum voor de burgers in de toekomst? Op welke manier sluiten we burgerschap af?

Het programma van deze studiedag zit vol met workshops die helpen verder te kijken. Met een markt met interessante aanbieders van lesmateriaal, tips en adviezen voor kwalitatief goed burgerschapsonderwijs, met de Burgerbar van Pro Demos en met onze adviseurs burgerschap die graag met je in gesprek gaan. Kortom, een studiedag vol met inspiratie, kennisdeling en ervaringen.

Plenair:
lezing van Eva Rovers

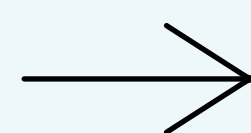
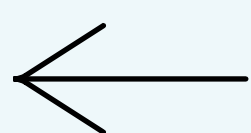
Plenair: Lezing van Eva Rovers

Eva Rovers is te gast, zij is mede-oprichter van Bureau Burgerberaad en publiceert in NRC, Trouw en De Correspondent. Zij is auteur van het boek "Nu is het aan ons, oproep tot echte democratie". Het betoog van Eva Rovers is dat je politiek niet te veel aan politici moet overlaten. Burgers zijn immers cruciaal voor het oplossen van de grootste uitdagingen van deze tijd. Onderwijs speelt daar een belangrijke rol in.

Na haar lezing gaat Koen Vos (practor Brede Vorming bij Firda) met haar in gesprek over de vraag hoe burgers zich nu en in de toekomst staande kunnen houden in een maximaal kleurrijke en pluriforme samenleving. Tijdens het gesprek worden op een speelse manier elementen uit de herijking van de kwalificatie-eisen ingebracht. Een deel van het gesprek heeft een interactief karakter waarbij Eva zal ingaan op vragen uit de zaal. Haar boek is tijdens de studiedag te koop en Eva Rovers is na haar bijdrage aanwezig voor een signeersessie.

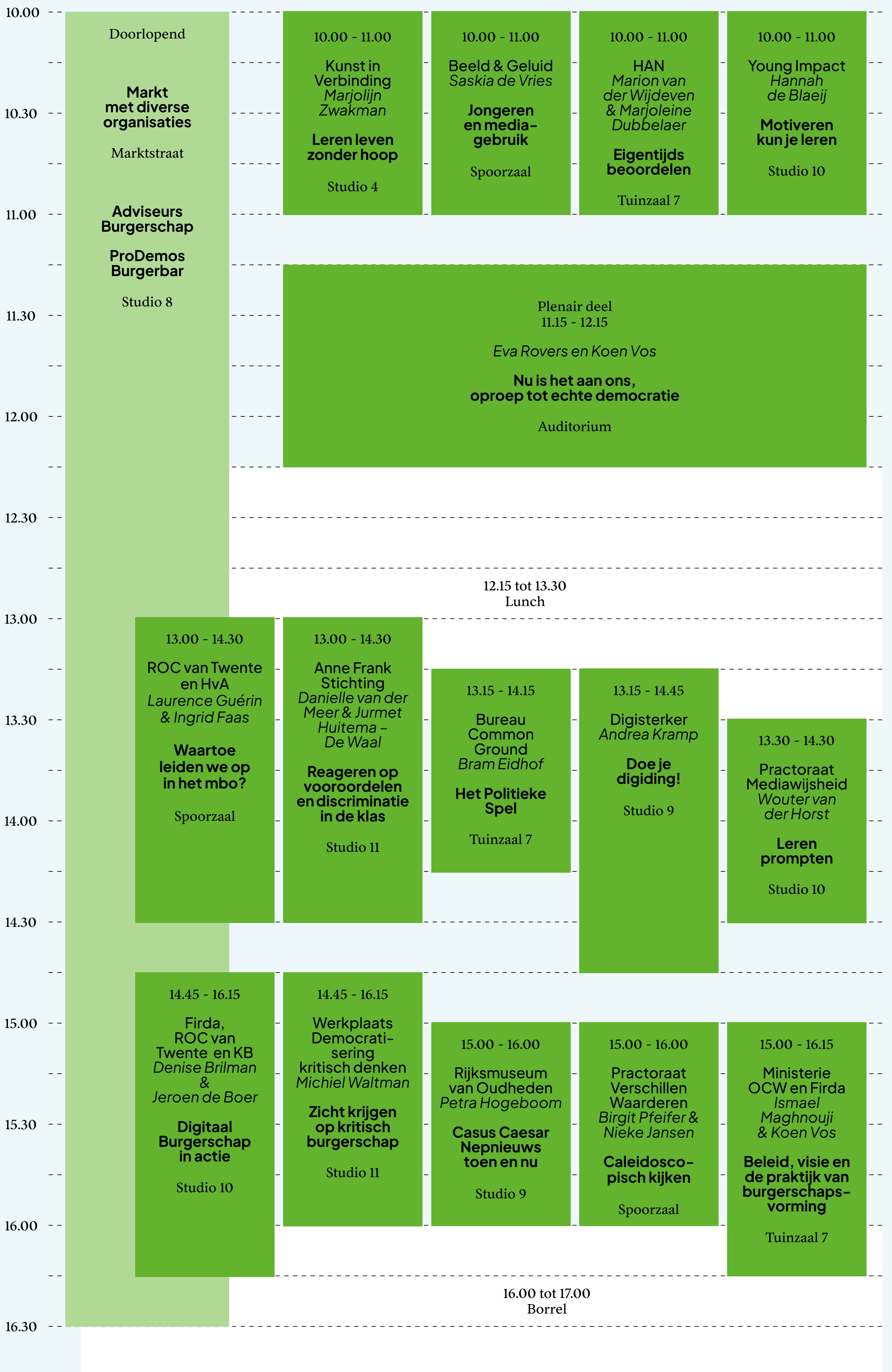
Foto: Frank Ruiter

[Home](#)

[Tijdschema](#)

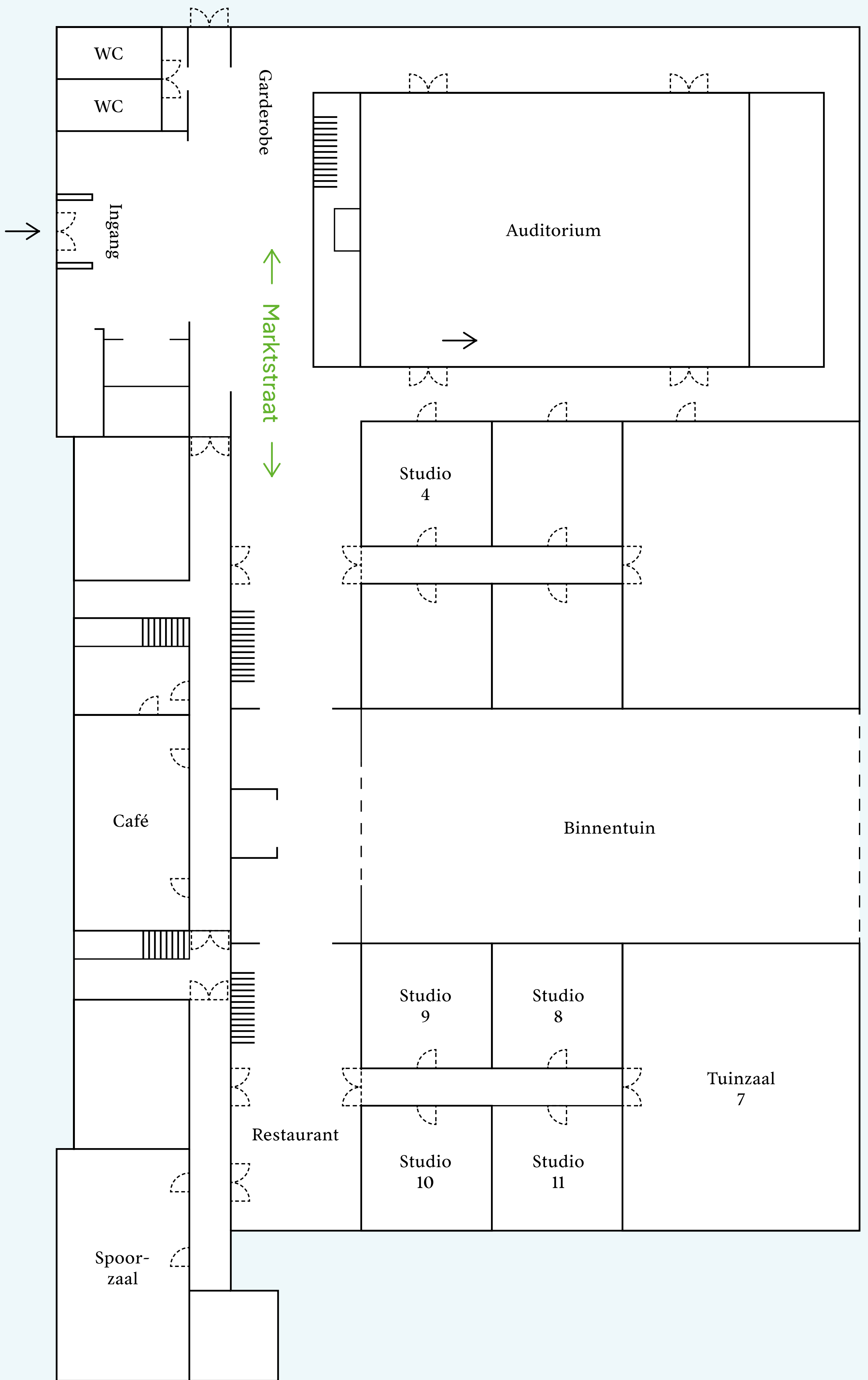
Tijdschema

Home

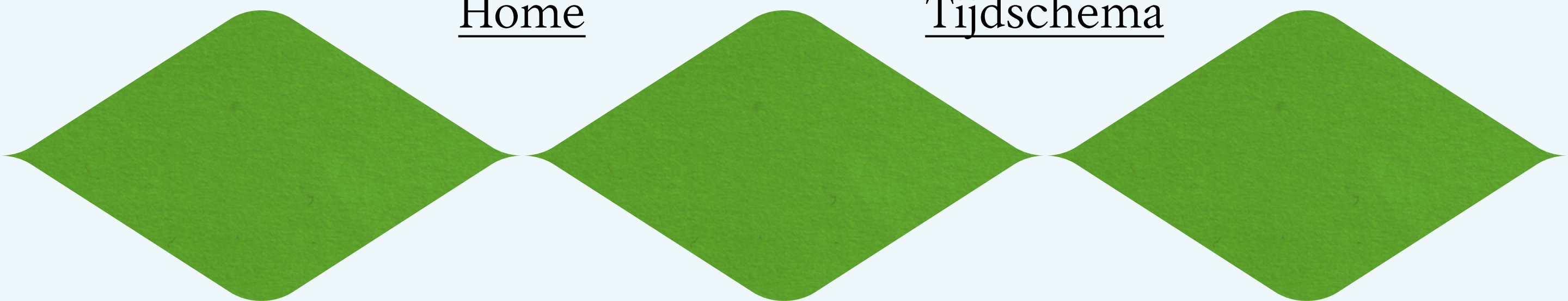
Plattegrond

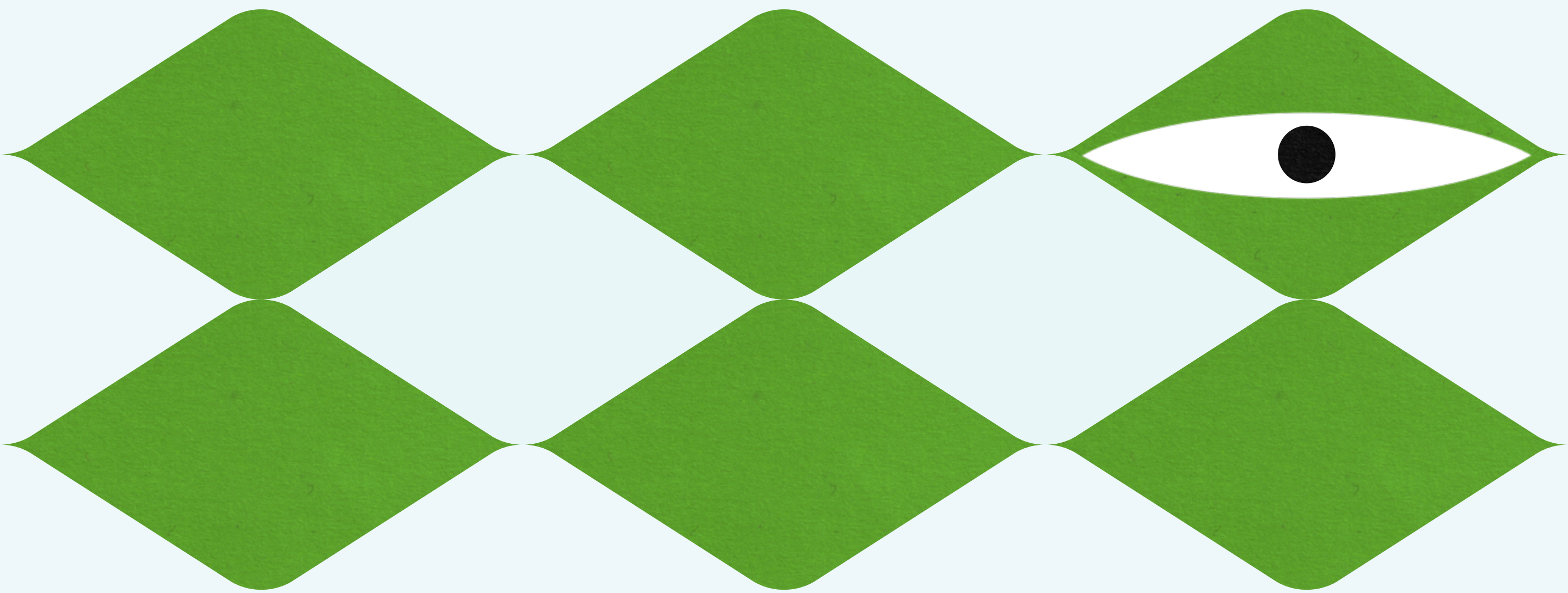
Plattegrond

Home

Tijdschema

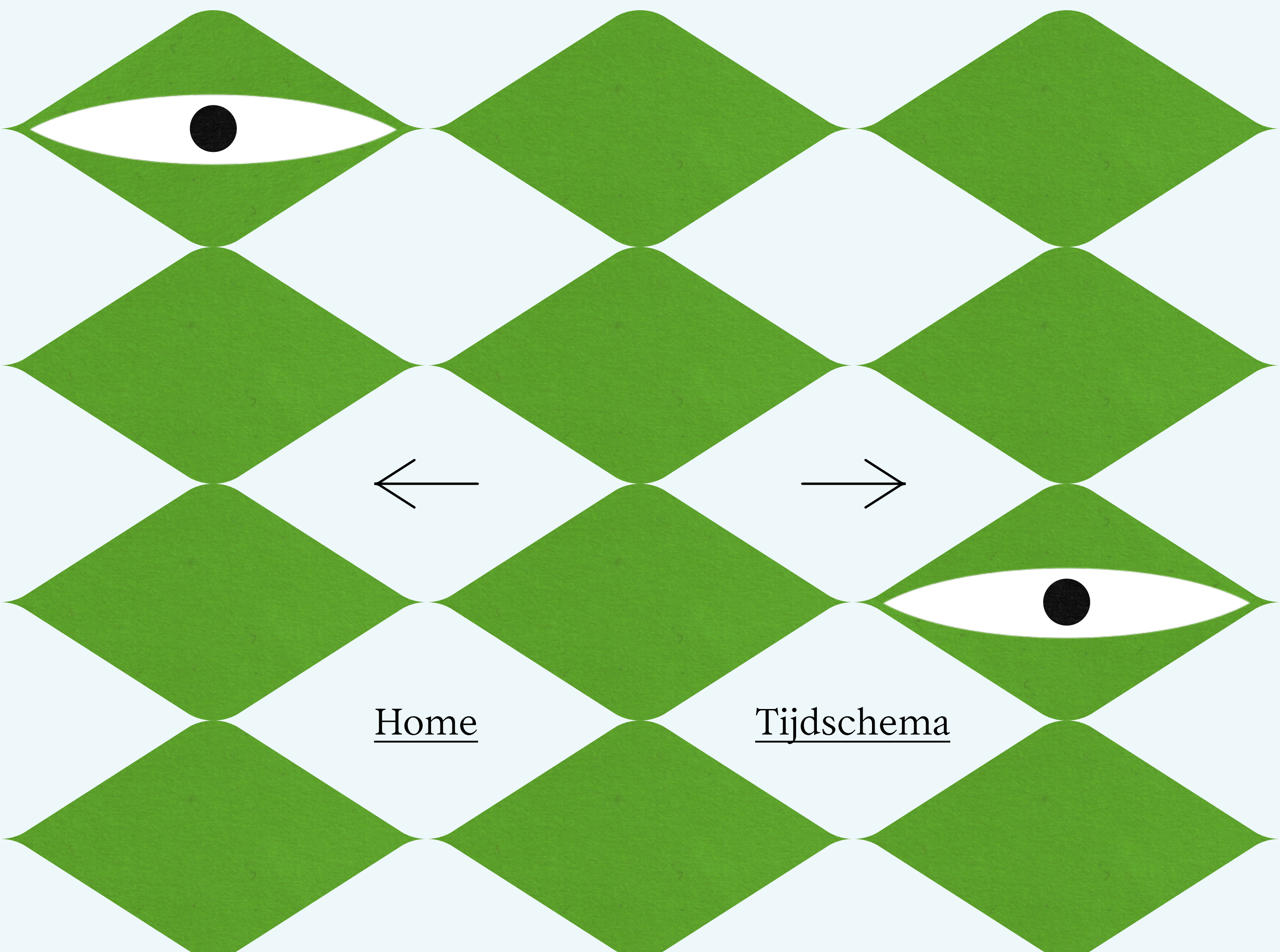

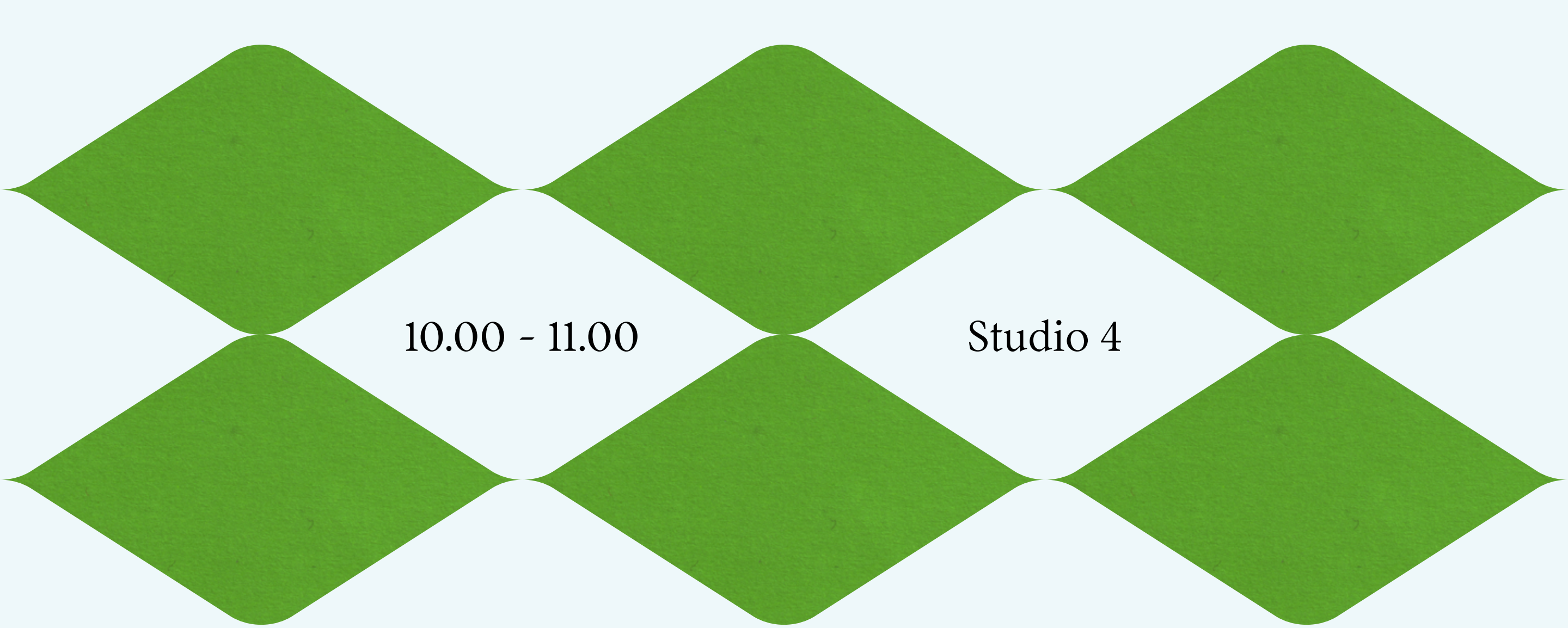

Workshops

Er speelt veel rondom het thema burgerschap: vanuit OCW komt er nieuwe wet- en regelgeving. Wat wordt er van de studenten in het mbo gevraagd de komende tijd, hoe kunnen zij burgers in de toekomst worden?

De veranderingen moeten ten goede komen aan de kwaliteit van het burgerschapsonderwijs in het mbo. Voor docenten én studenten. Het programma van deze studiedag zit vol met workshops die helpen verder te kijken. Met inspiratie, kennisdeling en ervaringen.

10.00 - 11.00

Studio 4

Workshop

Leren leven zonder hoop

Kunst in Verbinding

Marjolijn Zwakman

-

2053 probeer dat maar eens concreet te maken!

Hoe ziet de wereld van onze kinderen en onze studenten eruit in 2053? Voor welke uitdagingen zullen ze staan? Onder welke omstandigheden zullen zij hun leven vormgeven? Welke wensen en verwachtingen ten aanzien van het leven zullen zij moeten aanpassen, omdat ze te onzeker of zelfs onmogelijk blijken? In deze video-installatie worden de deelnemers onder gedompeld in de mijmeringen van docent-onderzoeker Govert-Jan de Vrieze en kunstenaar Marjolijn Zwakman. Daarna gaan de deelnemers met elkaar in gesprek over de vraag: Hoe leiden we onze studenten op tot 'goede burgers'? En ligt dit binnen onze macht?

Credits:

Concept en video-installatie: Marjolijn Zwakman

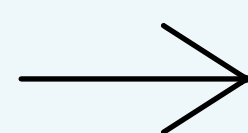
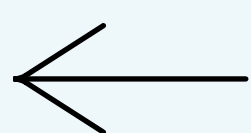
Performers: Jacco van Uden en Marjolijn Zwakman

Stemmen: Govert-Jan de Vrieze en Marjolijn Zwakman

Script: Marjolijn Zwakman gebaseerd op tekst van Govert Jan de Vrieze

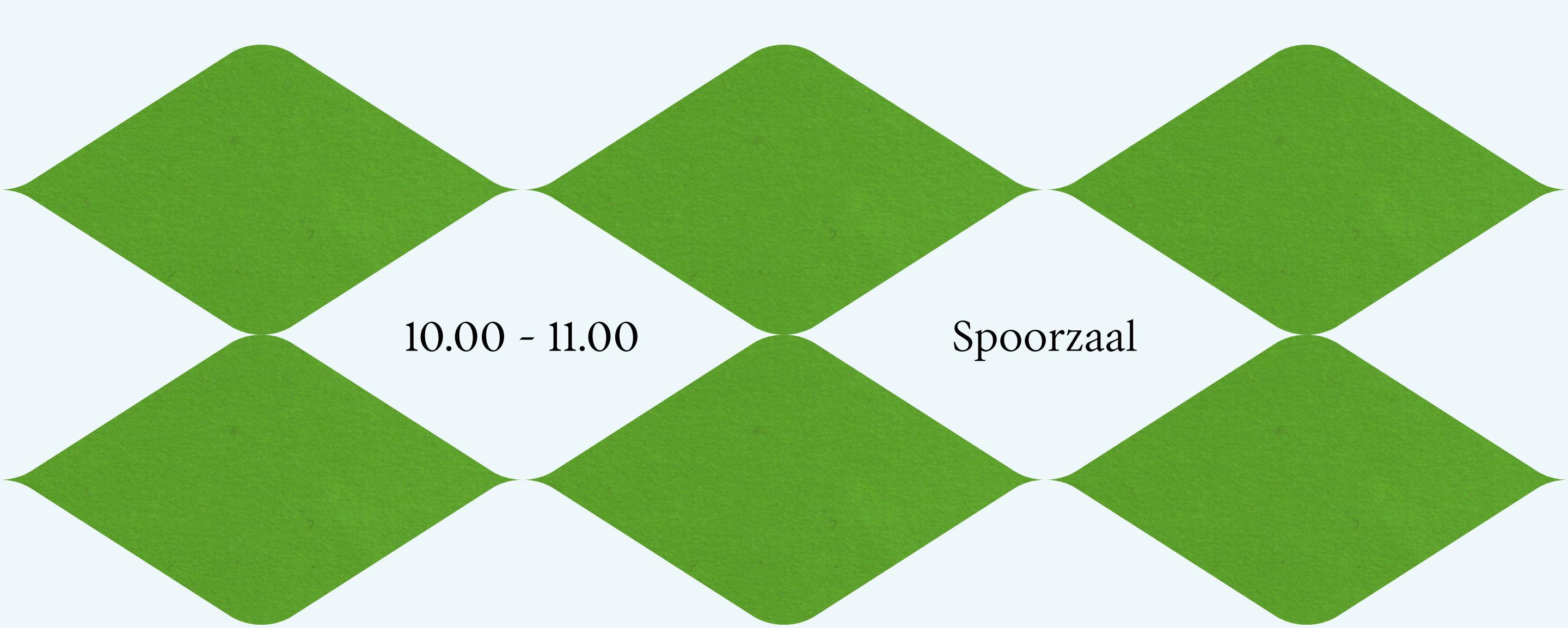
Muziek: Freek Zwanenberg

Film: Annemiek Vera

Home

Tijdschema

10.00 - 11.00

Spoorzaal

Workshop

Jongeren en mediagebruik: effectief gebruik van media in de klas en daarbuiten

Beeld & Geluid

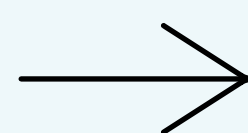
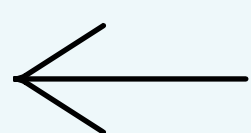
Saskia de Vries

-

Hoe kun je als jonge zelfbewuste Burger van de Toekomst informatie vinden en kennis opdoen over de maatschappij en politiek zodat je weloverwogen je mening kunt vormen en keuzes kunt maken?

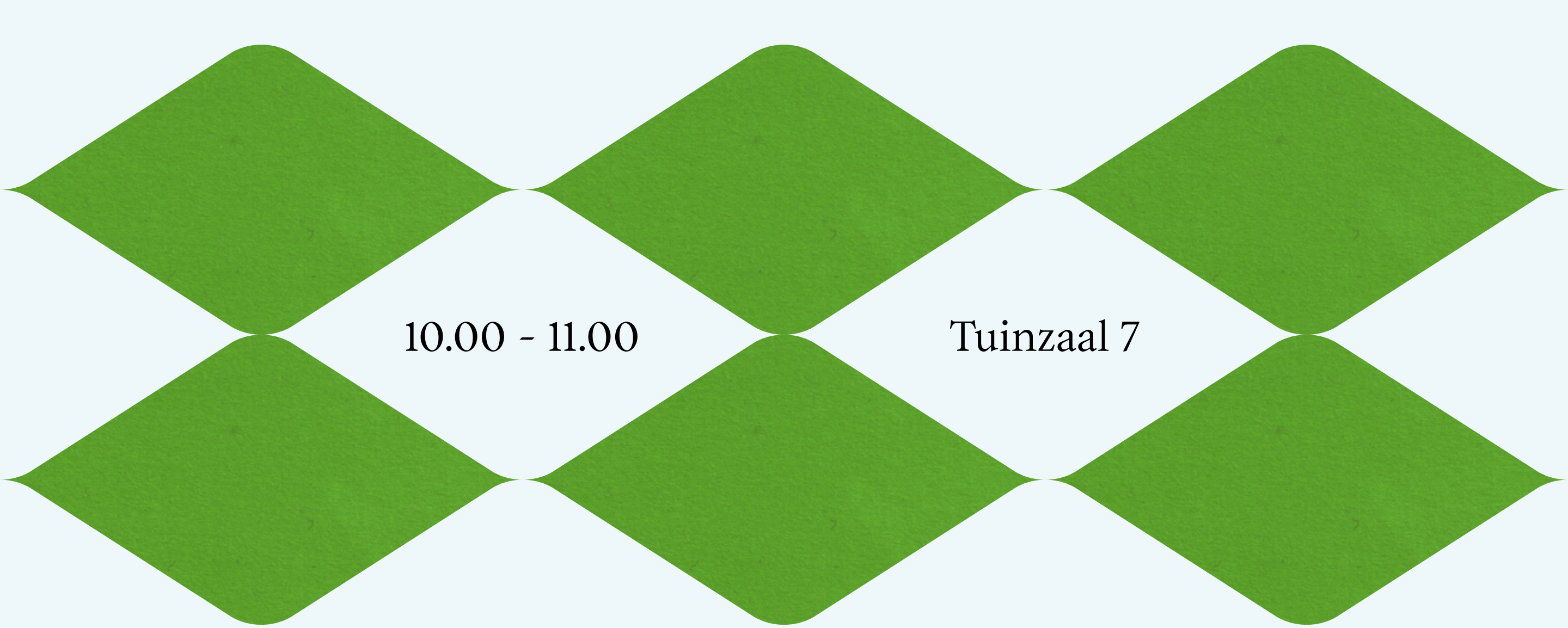
Deze workshop start met een korte inleiding op het archief van Beeld & Geluid en hoe dit effectief ingezet kan worden om lessen te verrijken. Geef studenten een beeld bij een onderwerp, neem ze mee naar een andere tijd, schud ze wakker of ga in discussie.

Vervolgens wordt er dieper ingegaan op het effect van media op jongeren. Hoe vormen deze Burgers van de Toekomst hun mening - hoe krijgen ze de informatie tot zich en hoe kunnen docenten hen helpen inzicht te krijgen in de werking en effecten van media?

Home

Tijdschema

10.00 - 11.00

Tuinzaal 7

Workshop

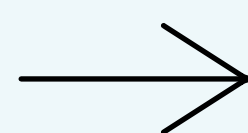
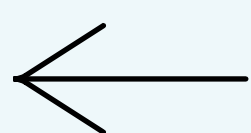
Aan de slag met eigentijds beoordelen en beslissen bij burgerschapsonderwijs

HAN University of Applied Sciences

Marjoleine Dobbelaer en Marion van de Wijdeven

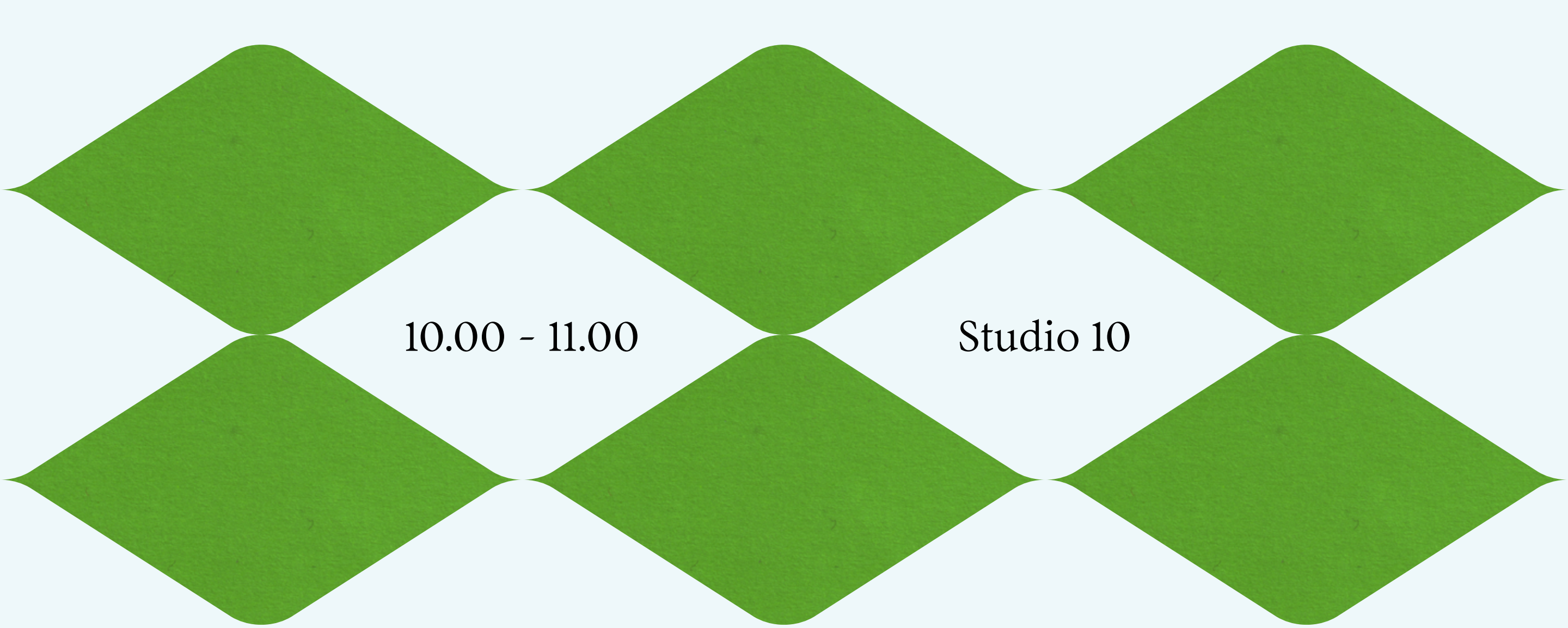
-

Wat is eigentijds beoordelen en beslissen? En hoe geef je daaraan invulling in het onderwijs gericht op burgerschap? Het lectoraat Eigentijds Beoordelen en Beslissen van de HAN heeft zes handvatten geformuleerd die hierbij kunnen helpen. In deze workshop komen deze handvatten aan bod en wordt bekeken hoe deze in de onderwijspraktijk kunnen worden toegepast.

[Home](#)

[Tijdschema](#)

10.00 - 11.00

Studio 10

Workshop

Motiveren kun je leren

Young Impact

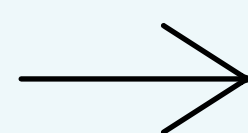
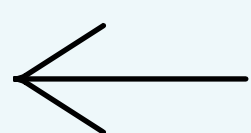
Hannah de Blaeij

-

Young Impact is sinds 2016 actief in het onderwijs. Inmiddels zeven jaar ervaring met het bereiken van jongeren en het ontdekken waar hun talenten liggen. En hoe zij die kunnen inzetten op dat wat zij belangrijk vinden!

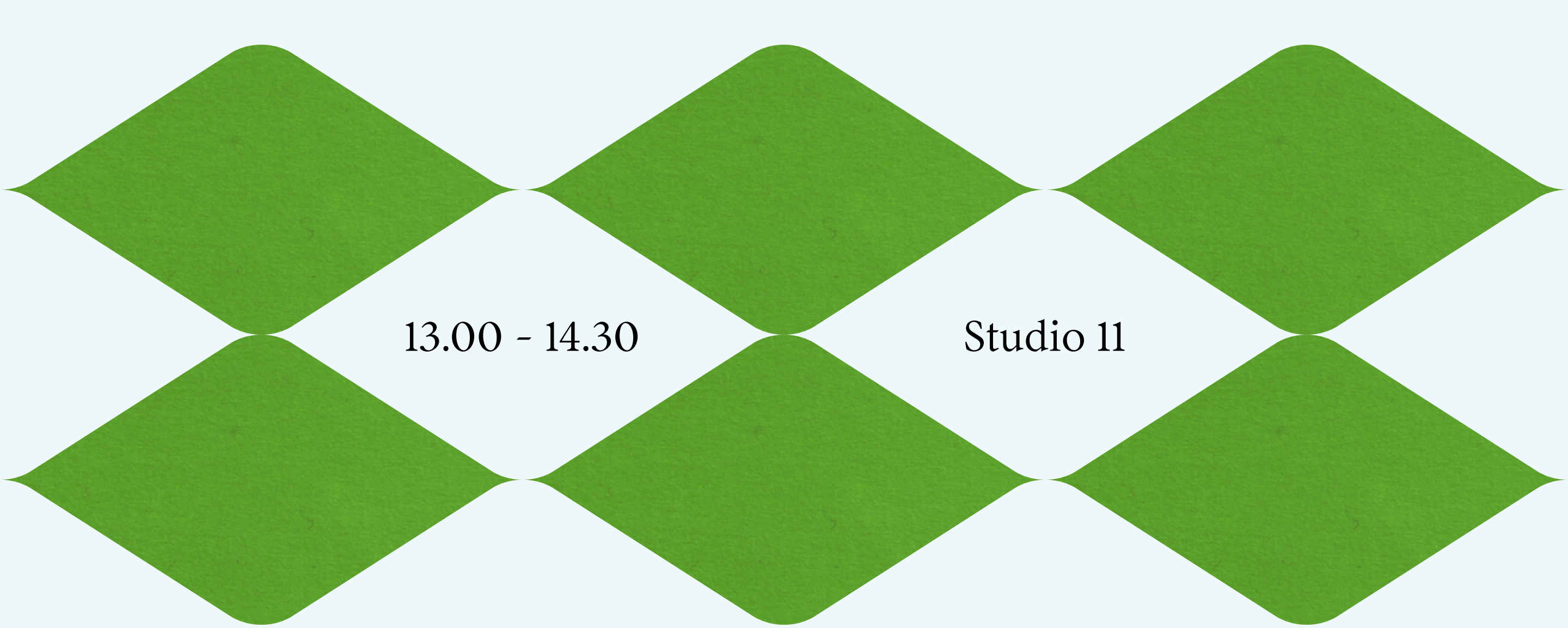
Young Impact gaat uit van samen doen en wil zoveel mogelijk onderwijsprofessionals inspireren!

Via deze workshop krijgen deelnemers een voorproefje van “Motiveren kun je Leren” en krijgen zij skills aangereikt om concreet aan de slag te gaan. In de workshop komt aan bod hoe jongeren kunnen worden gemotiveerd om hun talenten te (her)ontdekken en verder te ontwikkelen. Ga deze uitdaging aan!

[Home](#)

[Tijdschema](#)

13.00 - 14.30

Studio 11

Workshop

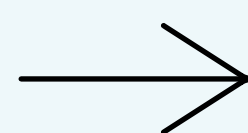
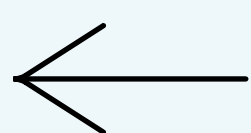
Reageren op vooroordelen en discriminatie in de klas

Anne Frank Stichting

Daniëlle van der Meer & Jurmet Huitema – De Waal

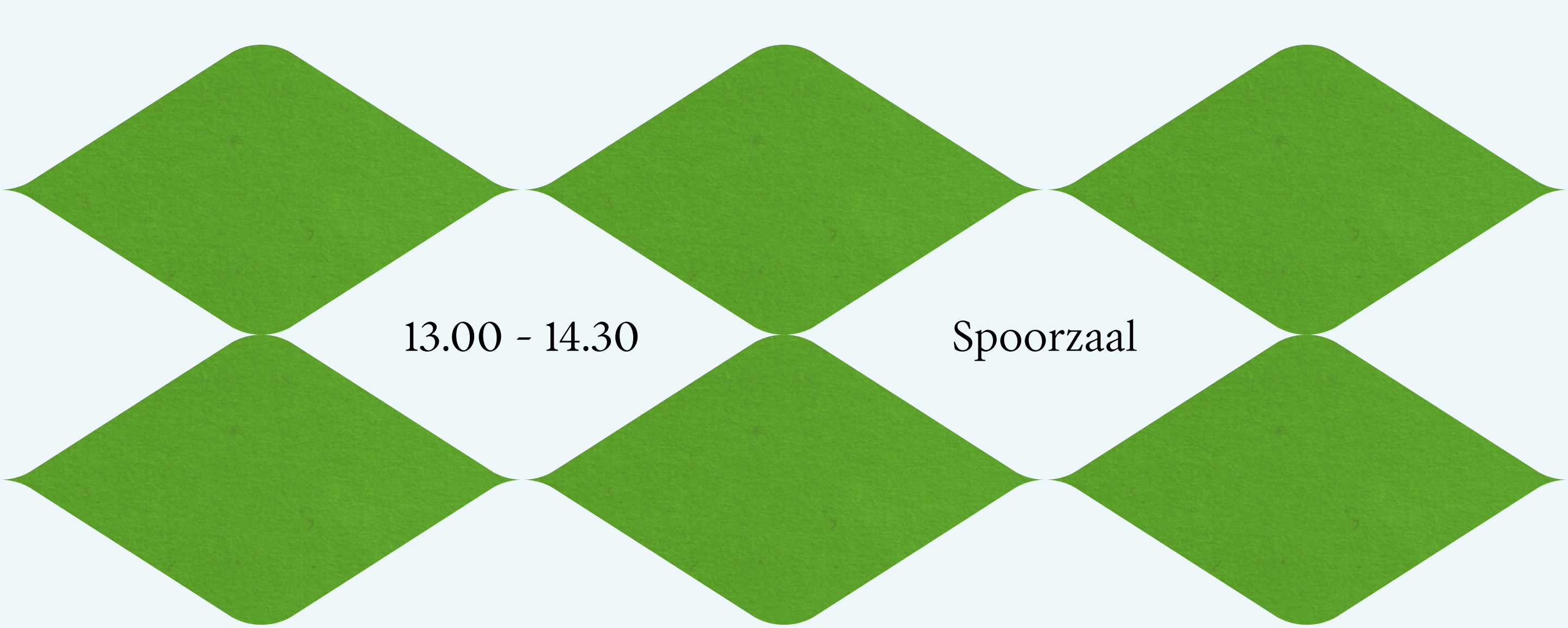
-

In deze workshop leer je wat je kan doen in situaties die over je grenzen gaan. Bijvoorbeeld als studenten vooroordelen hebben of haatdragende opmerkingen maken. Je leert met een open houding een gesprek voeren en hoe je één op één discussies voorkomt. Daarnaast laat je studenten nadenken over hun eigen gedrag, denkbeelden en emoties. En wat je kan zeggen als een student iets discriminerends zegt. Via individuele opdrachten en oefeningen leer je hoe je nuance aanbrengt in gesprekken over gevoelige en gepolariseerde thema's, en hoe je hier morgen al mee aan de slag kan gaan in je klas!

Home

Tijdschema

13.00 - 14.30

Spoorzaal

Workshop

Waar toe leiden we op in het mbo? Over burgerschapsonderwijs in de beroepscontext

ROC van Twente en Hogeschool van Amsterdam

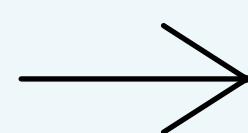
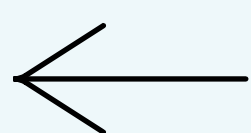
Laurence Guérin en Ingrid Faas

-

In deze workshop worden deelnemers uitgenodigd om de vraag te verkennen in hoeverre zijzelf als professional binnen de eigen beroepscontext grenzen ervaren aan hun 'actieve burgerschap'.

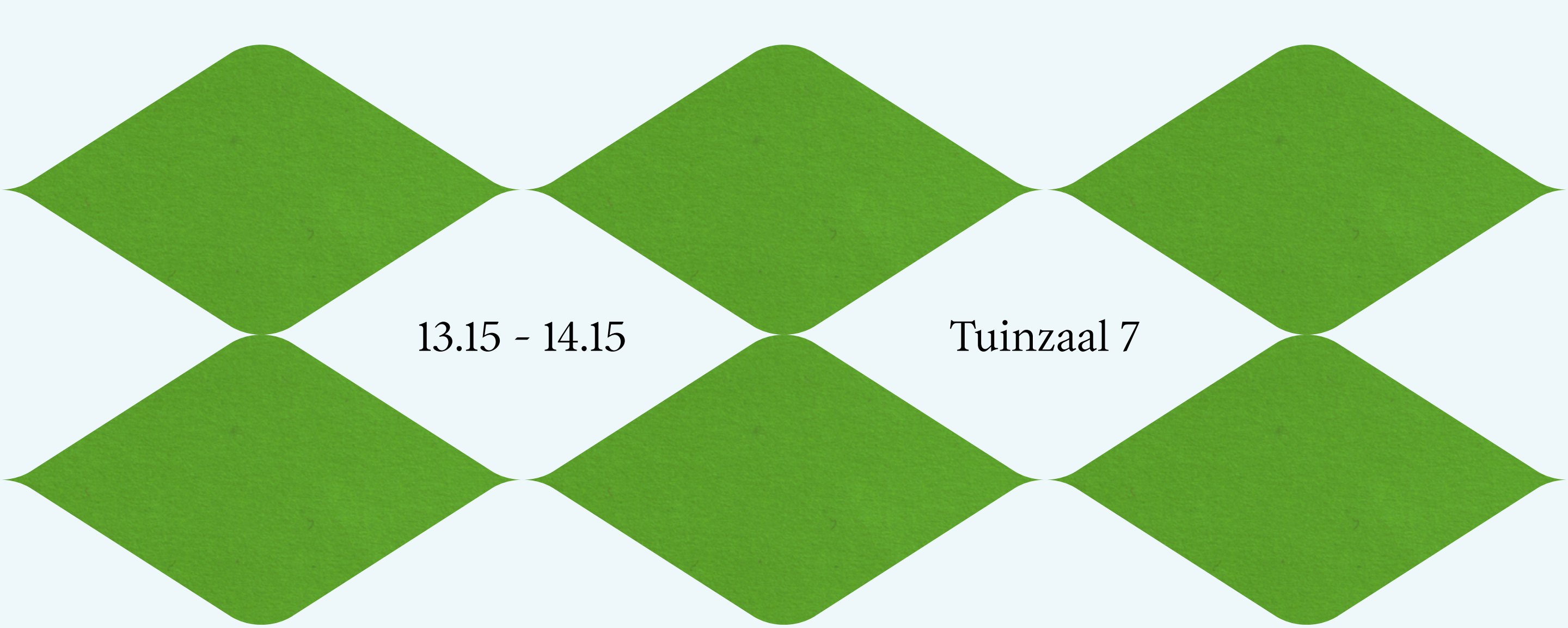
Na een korte introductie gaan deelnemers aan de slag met gerichte opdrachten en handvatten. Hoe kan de beroepscontext juist benut worden als rijke leeromgeving voor burgerschapsonderwijs? In hoeverre kunnen kennis en vaardigheden die centraal staan bij burgerschap ook mbo-professionals helpen in hun beroepscontext?

Na deze brainstorm ontwerpen deelnemers voor hun eigen team(s) een les of project waarin burgerschap geplaatst wordt in de beroepscontext (of vice versa). Na de workshop nemen de deelnemers meerdere ideeën voor de lespraktijk mee naar huis.

Home

Tijdschema

13.15 - 14.15

Tuinzaal 7

Workshop

Het Politieke Spel: de politieke dimensie van burgerschap herontwerpen

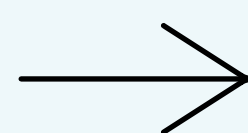
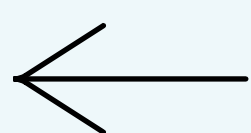
Bureau Common Ground

Bram Eidhof

-

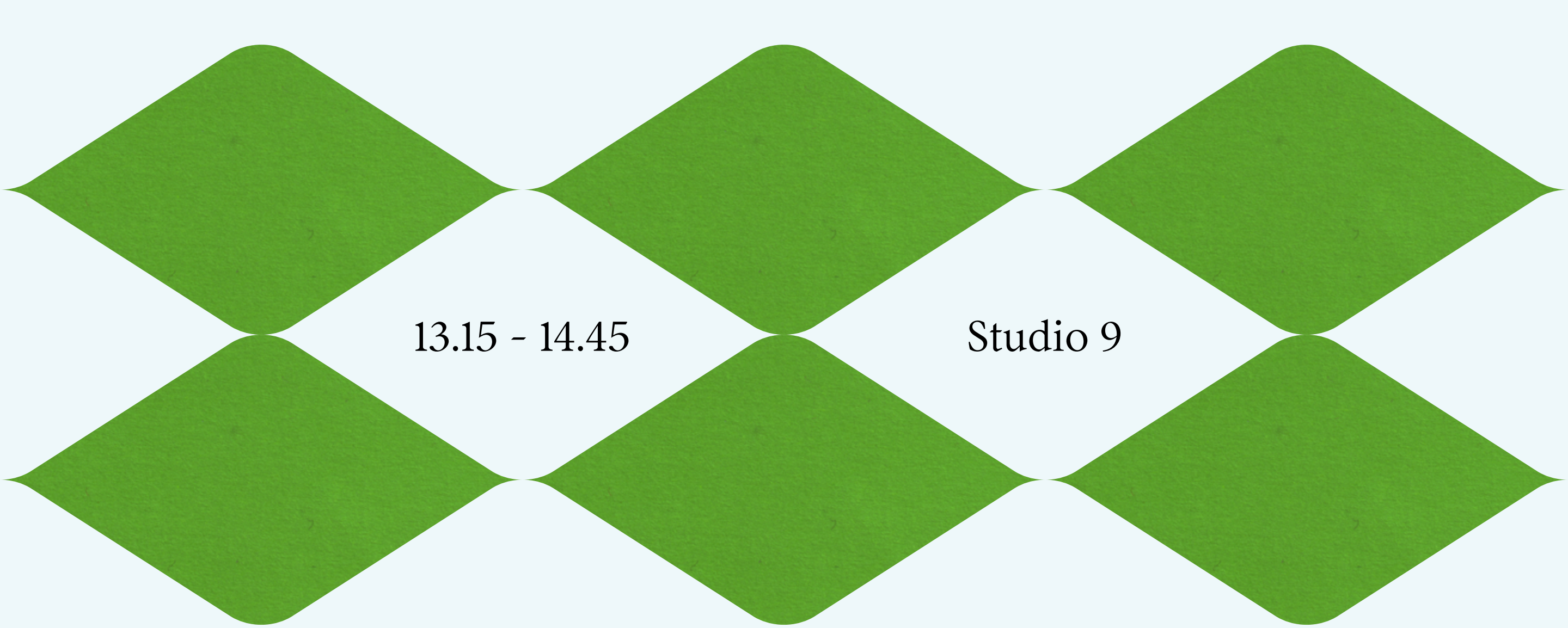
Veel mbo-studenten ervaren een afstand tot politici en de politiek. Kan die kloof overbrugd worden en kan het burgerschapsonderwijs over politiek opnieuw ontworpen worden? Helpen praktische politieke vaardigheden bij het overbruggen van die kloof, in aanvulling op de theorie?

Bureau Common Ground stelt deze vragen samen met studenten, docenten en ontwikkelaars. Uit dit co-creatieproces ontstond Het Politieke Spel.

[Home](#)

[Tijdschema](#)

13.15 - 14.45

Studio 9

Workshop

Doe je digiding! Financiële en digitale geletterdheid binnen burgerschap

Stichting Digisterker

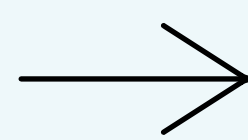
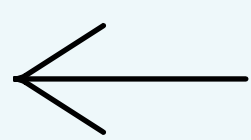
Andrea Kramp

-

Een DigiD aanvragen. Loonheffing terugvragen voor bijbaantje Studie-financiering en zorgtoeslag regelen. Veel jongeren krijgen tussen hun 15de en 18de levensjaar te maken met dit soort zaken.

Ze weten vaak niet hoe ze die moeten aanpakken. Ze hebben te weinig kennis, digitale en financiële vaardigheden om gebruik te kunnen maken van de digitale regelingen die er vanuit de overheid voor hen zijn. Met als gevolg dat jongeren inkomsten mislopen of vroegtijdig in de schulden komen. En daardoor geen vitale voedingsbodem kunnen leggen voor hun toekomst en moeite hebben met het vervullen van hun rol als burger in onze samenleving.

Docenten spelen een belangrijke rol in het vormen van studenten en hen klaar te stomen voor hun toekomst in de maatschappij. In deze bijdrage wordt aandacht besteed aan regelzaken met de digitale overheid, financiële geletterdheid en digitaal burgerschap. Aan de hand van interactieve werkvormen werken deelnemers op een praktische manier aan deze belangrijke thema's binnen het burgerschapsonderwijs. Aan het einde van deze workshop zijn deelnemers geïnspireerd om met een frisse blik binnen de lessen burgerschap invulling te geven aan regelzaken met de digitale overheid, financiële geletterdheid en digitaal burgerschap.

[Home](#)

[Tijdschema](#)

13.30 - 14.30

Studio 10

Workshop

Leren prompten door te kijken naar kunst

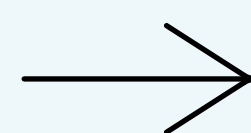
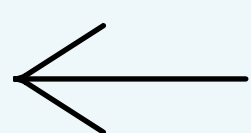
Practoraat Mediawijsheid

Wouter van der Horst

-

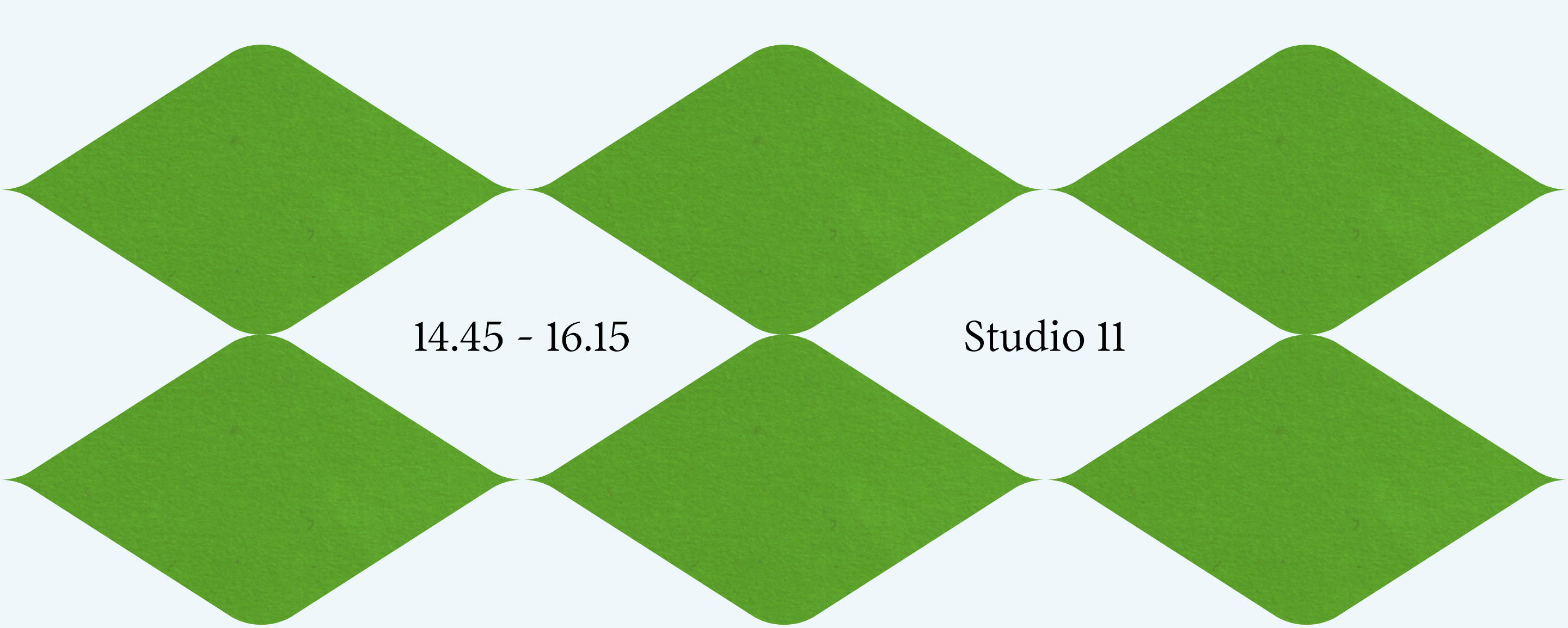
Een DigiD aanvragen. Loonheffing terugvragen voor bijbaantje.
Hoe kan kijken naar kunst studenten helpen met het schrijven van
goede prompts voor generatieve AI zoals ChatGPT en DALL.E?

Prompten is een van de belangrijkste vaardigheden van de
toekomst. In deze workshop staat het kijken en beschrijven
van beroemde kunstwerken centraal, om deze beschrijvingen
vervolgens als prompts in te voeren in DALL.E. Hoe beter de
beschrijving, hoe dichterbij het gegenereerde resultaat in de buurt
zal komen van het daadwerkelijke kunstwerk.

[Home](#)

[Tijdschema](#)

14.45 - 16.15

Studio 11

Workshop

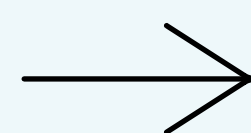
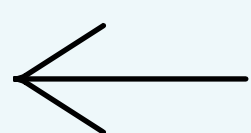
Zicht krijgen op kritisch burgerschap, hoe doe je dat?

Werkplaats 'Democratisering van kritisch denken'

Michiel Waltman

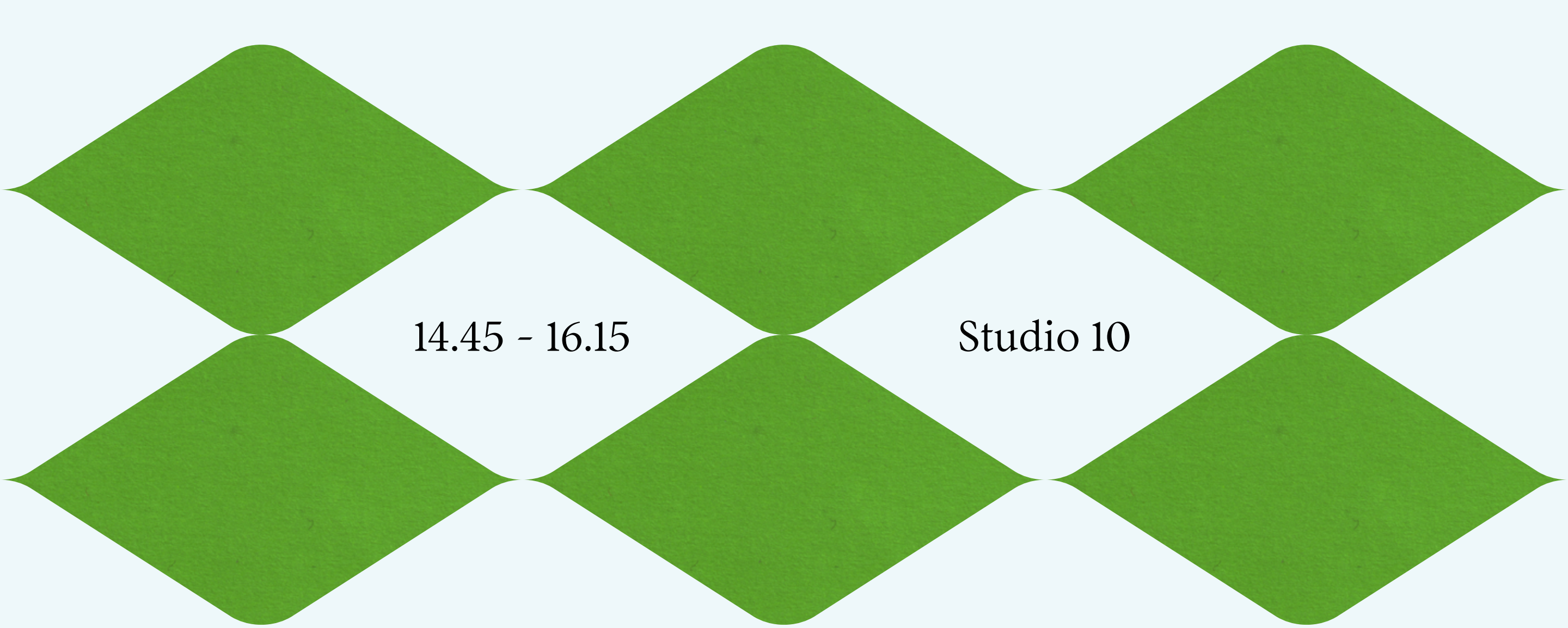
-

Hoe krijgen jij en je studenten zicht op de ontwikkeling van kritisch burgerschap in de beroepscontext? En hoe geef je effectief feedback? Formatief evalueren met authentieke taken is hiervoor uitermate geschikt. In de NRO werkplaats 'Democratisering van kritisch denken' hebben onderzoekers en praktijkprofessionals met studenten onderzocht wat werkt als kritisch burgerschapsonderwijs wordt geïntegreerd in de beroepscontext. In deze workshop wordt een blauwdruk gedeeld waarmee de deelnemers zelf authentieke taken maken om zicht te krijgen op de ontwikkeling van kritisch burgerschap bij studenten. Met praktijkvoorbeelden wordt aangetoond welke levensechte situaties aan studenten kunnen worden voorgelegd en op welke manier effectieve feedback aan studenten kan worden gegeven om hen verder te helpen in hun leren. Daarna gaan de deelnemers zelf aan de slag met het ontwerpen van deze taken en wisselen ze ervaringen uit.

Home

Tijdschema

14.45 - 16.15

Studio 10

Workshop

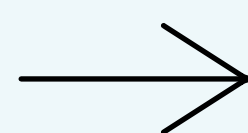
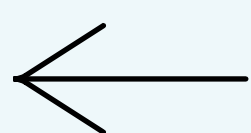
Digitaal Burgerschap in actie

Koninklijke Bibliotheek, Firda, ROC van Twente

Denise Brillman & Jeroen de Boer

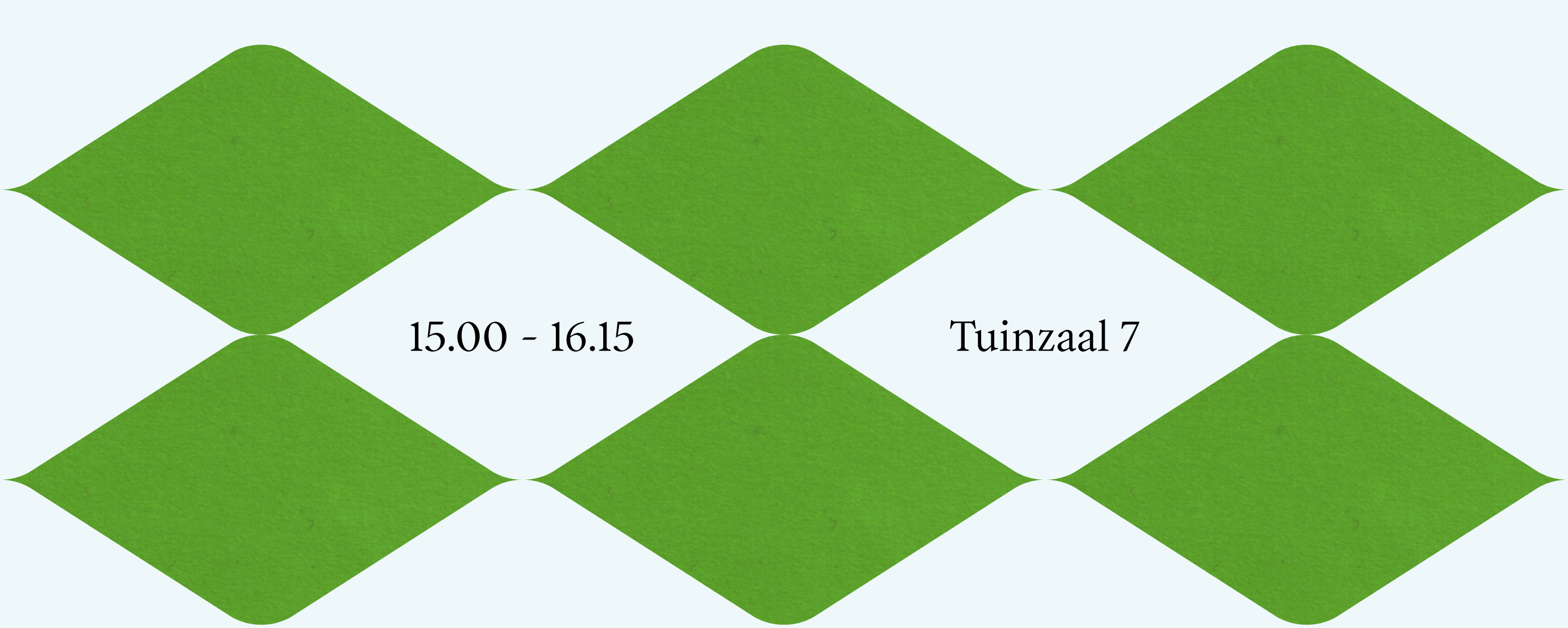
-

In deze steeds digitaler wordende wereld liggen de gevaren op de loer en de kansen voor het oprapen. In deze sessie nemen we je mee in hoe burgerschap eruitziet in een digitale wereld en hoe je dit meeneemt in je eigen burgerschapscurriculum. Je krijgt een aantal tools te zien waarin jij het gesprek kan aangaan over (de urgentie van) digitaal burgerschap binnen jouw school/klas en tools waarmee je morgen aan het werk kan. Een inspirerende 90-minuten durende reis voor docenten Burgerschap op het mbo, waar innovatie en praktische inzichten centraal staan.

Home

Tijdschema

15.00 - 16.15

Tuinzaal 7

Workshop

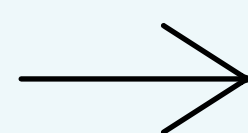
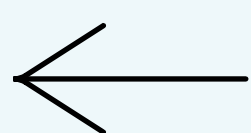
Beleid, visie en de praktijk van burgerschapsvorming

Ministerie van OCW en Firda
Ismael Maghnouji en Koen Vos

-

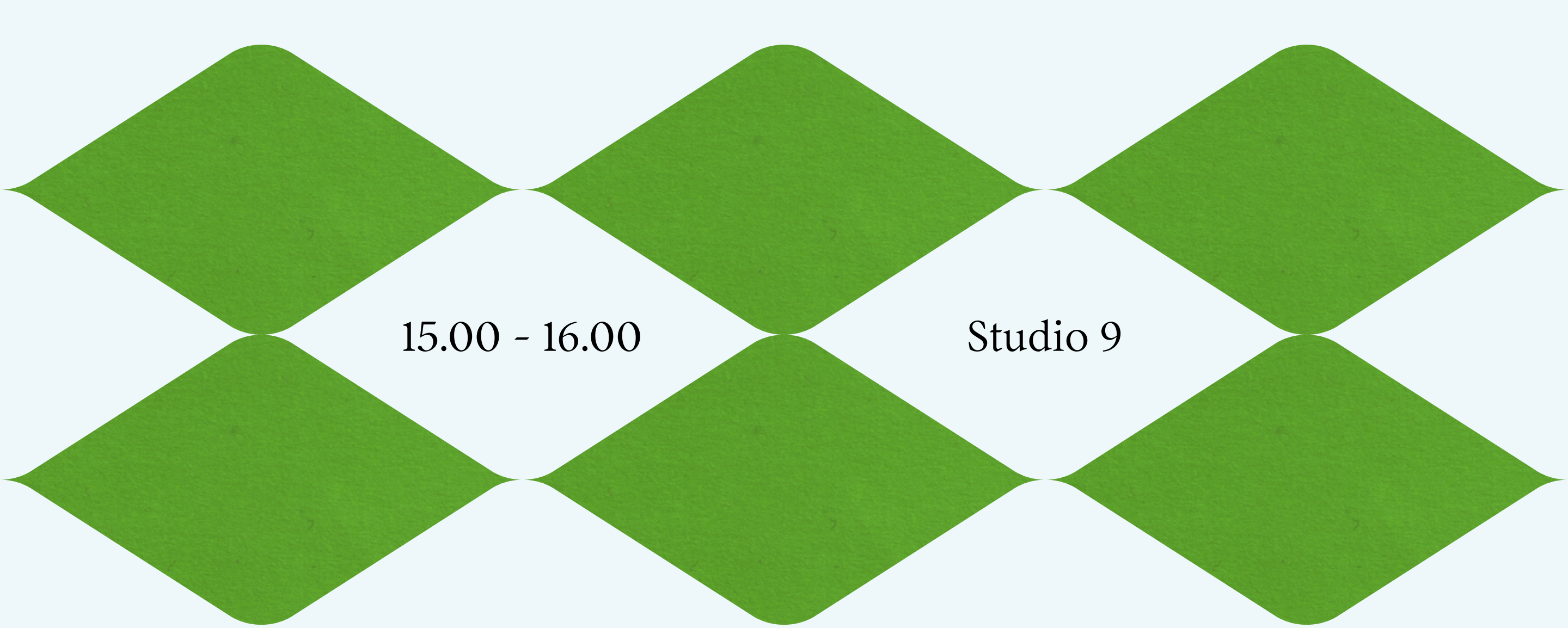
Burgerschap is het ideaal van vrije en gelijke mensen met het vermogen om maatschappelijk en politiek te functioneren en daarmee gezamenlijk de samenleving te kunnen vormgeven. Burgerschap gaat zowel over de verhoudingen tussen burgers onderling als over de relatie tussen burgers en overheid. In Nederland hebben we een democratische rechtsstaat, die staat of valt met het vermogen van burgers om daarin met elkaar samen te leven en te kunnen inspelen op maatschappelijke uitdagingen en veranderingen. Om hiermee om te gaan is het van belang dat studenten competenties, zoals sociale, maatschappelijke en kritische denkvaardigheden, (verder) ontwikkelen om naar volle potentie mee te doen in de samenleving. Burgerschapsonderwijs speelt hierbij een sleutelrol. In deze workshop nemen Ismael Maghnouji (ministerie van OCW), Koen Vos (practor Brede Vorming), Alinda Kiel en Mathijs de Jong (coördinatoren Burgerschap Firda) je op interactieve wijze mee in drie onderdelen:

1. De laatste ontwikkelingen in het middelbaar beroepsonderwijs op het gebied van wet- en regelgeving, beleid en onderwijsondersteuning;
2. De vertaling van deze wetgeving naar een regionale visie en koers;
3. De uitwerking en implementatie van deze visie en koers in de onderwijspraktijk.

Home

Tijdschema

15.00 - 16.00

Studio 9

Workshop

Casus Caesar – Nepnieuws toen en nu

Rijksmuseum van Oudheden

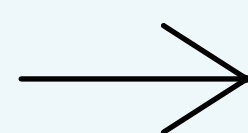
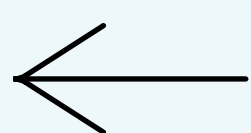
Petra Hogeboom

-

Nepnieuws is niet alleen van nu, maar van alle tijden! De Romeinse keizers konden er namelijk ook wat van! In deze workshop verkennen we samen met de deelnemers hoe je het (verre) verleden kunt gebruiken om de lessen burgerschap vorm te geven. Hoe zijn de verhalen en voorwerpen uit de oudheid te actualiseren zodat ze in de lessen burgerschap relevant zijn? In het museum brengen wij de geschiedenis dichtbij de belevingswereld van de jongeren van nu.

Tijdens de workshop komen de burgerschapsprogramma's aan bod die vanuit het Rijksmuseum van Oudheden gratis worden aangeboden voor mbo-studenten. Daarna gaan de deelnemers aan de slag met 'object-based learning' waarbij zij zelf ervaren hoe interactieve werkvormen in combinatie met voorwerpen een startpunt van de les kunnen zijn. En dit binnen het thema van nepnieuws en propaganda, van de tijd van Julius Caesar en nu.

Goed kijken, samenwerken en kritisch nadenken vormen de basis van deze activiteit die een kijkje geven in de type programma's die het RMO aanbiedt, waaronder de escape game Keizers & Co.

Home

Tijdschema

15.00 - 16.00

Spoorzaal

Workshop

Caleidoscopisch kijken naar complexe vraagstukken

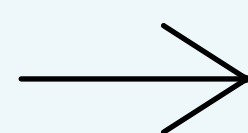
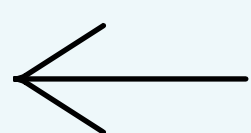
Practoraat Verschillen Waarderen

Birgit Pfeifer & Nieke Jansen

-

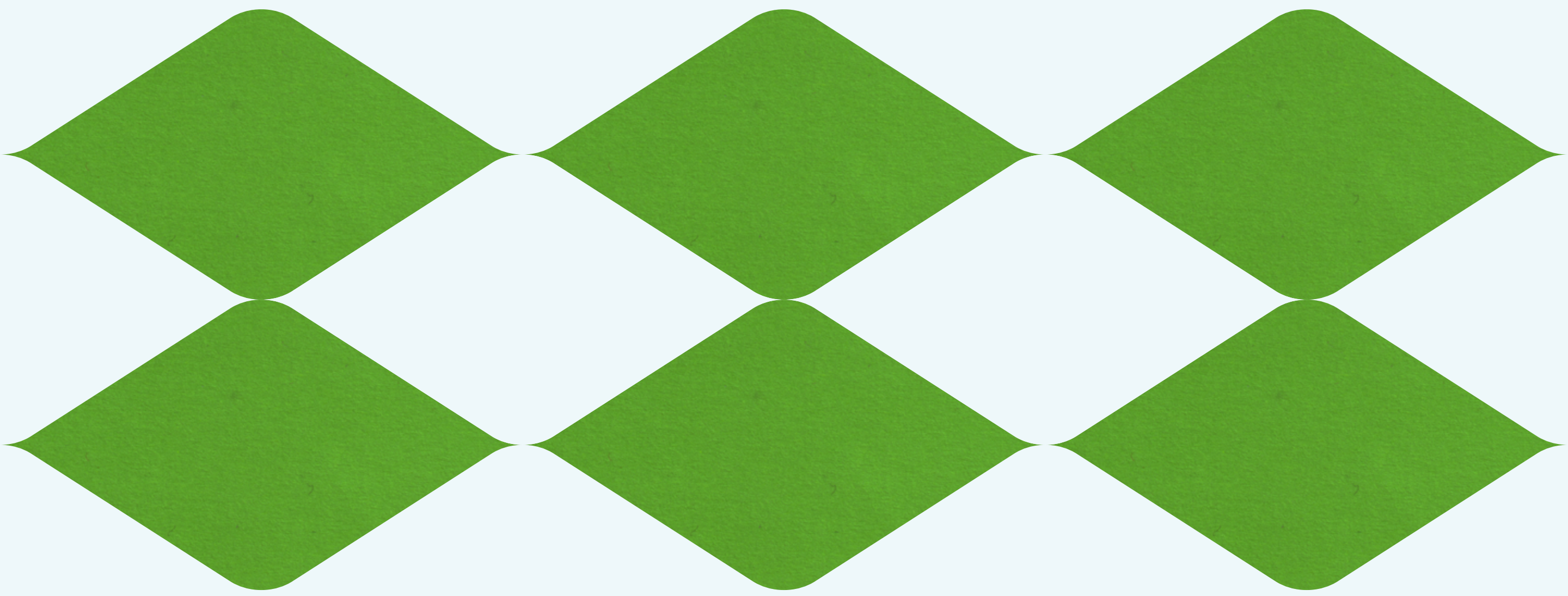
Bij complexe vraagstukken proberen we elkaar vaak met argumentatie te overtuigen en gaan we uit van één geldende waarheid. Het is verleidelijk om de dingen zoals wij ze zien te presenteren als de dingen zoals ze zijn. Maar een complex vraagstuk heeft onder andere als kenmerk dat er niet één waarheid, niet één oplossing is. Hoe kunnen we door onze denkgewoontes breken en leren kijken naar een vraagstuk vanuit verschillende perspectieven? Of anders gezegd: wat levert diversiteit ons op als we op zoek gaan naar antwoorden op complexe vraagstukken?

Wij hebben ontdekt, dat we pas uit vertrouwde beelden kunnen stappen wanneer iets ons echt raakt. Door het 'geraakt-worden' ontstaan nieuwe beelden. Het moment van geraakt worden (of raken) is wat we in het practoraat de ver-kijkers noemen. Het door het practoraat ontwikkelde caleidoscopisch kijken en de bijhorende ver-kijkers helpen om nieuwe perspectieven op complexe vraagstukken te verkennen. In deze workshop maken deelnemers kennis met deze methode en gaan ze ermee aan de slag.

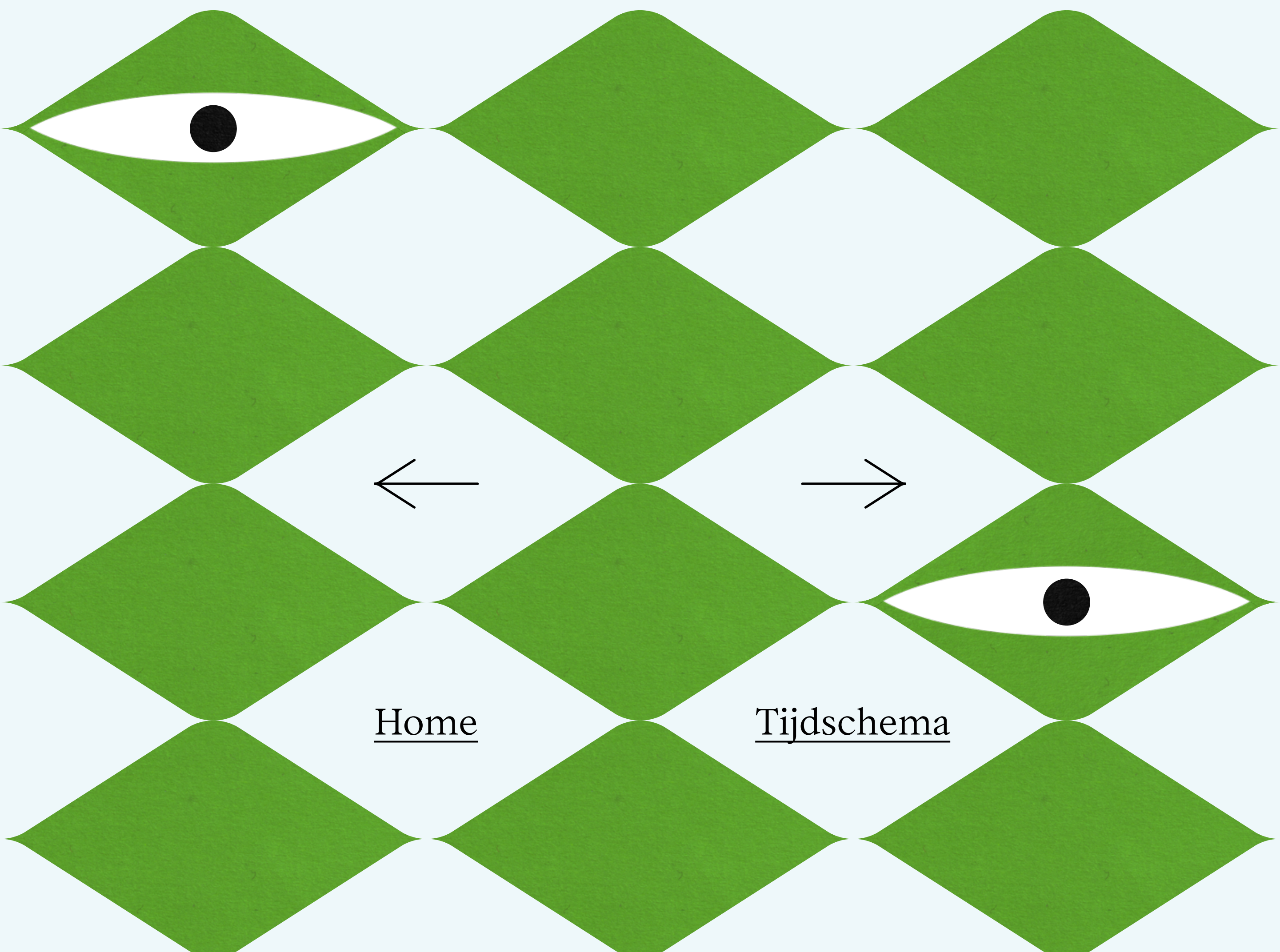
Home

Tijdschema

Doorlopend

Zorg dat je voldoende tijd hebt om naast het volgen van workshops ook in gesprek kunt gaan met de Adviseurs Burgerschap die in duo's de hele conferentie spreekuur houden, of maak je eigen burger in de Burgerbar van Pro Demos en struin daarna over de informatiemarkt waar 16 organisaties zich presenteren met allen hun eigen expertise binnen burgerschapsonderwijs in het mbo.

Doorlopend

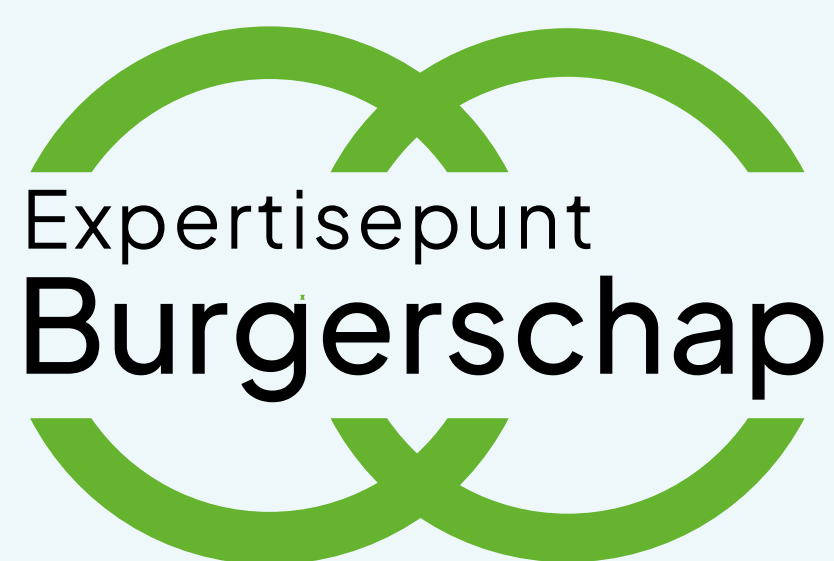
Studio 8

Ga in gesprek met de Adviseurs Burgerschap

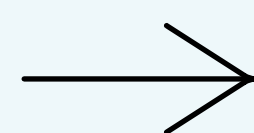
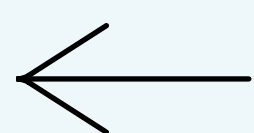
Onze Adviseurs Burgerschap staan de hele dag voor je klaar. Loop naar binnen en vind uit wat ze kunnen betekenen om jouw school een stap verder te helpen bij het duurzaam en samenhangend vormgeven van burgerschapsonderwijs! Of het nu gaat om professionalisering, visievorming, kwaliteitsborging of burgerschap in de BBL.

De hele dag door kan je binnenlopen om kennis te maken met Ahmet, Annette, Brigitte, Najat, Wouter en Niels. In duo's zitten ze voor je klaar om vragen te beantwoorden en ervaringen uit te wisselen. Ze kunnen je ook informeren hoe je advies op maat kan krijgen voor jouw school.

Hartstikke nuttig en helemaal kosteloos!

middelbaar beroepsonderwijs

Home

Tijdschema

Doorlopend

Studio 8

ProDemos Burgerbar

ProDemos laat je kennismaken met het Project Burgerschap – Speak out loud! Speciaal ontwikkeld voor burgerschap in het mbo.

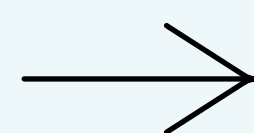
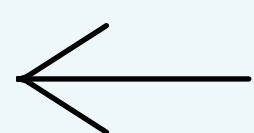
Beleef de ‘burgerbar’ waarin je aan de hand van verschillende werkvormen actief aan de slag gaat. Zo maak je je eigen burger, kan je je eigen politieke partij oprichten en het geld in de Staatskas verdelen.

Je krijgt hier alle informatie over hoe je het project in kan zetten op je eigen school, zodat studenten hun basiskennis over de democratische rechtsstaat bij kunnen spijkeren en leren dat de democratie er is voor iedereen!

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

[Home](#)

[Tijdschema](#)

Doorlopend

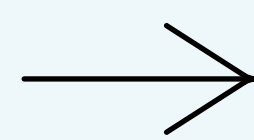
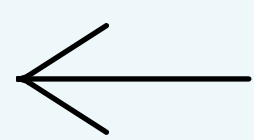
Marktstraat

Markt met organisaties

Struin langs de doorlopende burgerschapsmarkt waar ruim 15 organisaties zich presenteren met allen hun eigen expertise binnen burgerschaps- onderwijs in het mbo. Er is van alles te vinden, van uitgeverijen tot culturele organisaties en van onderwijsadvies tot lesactiviteiten.

Laat je informeren,
inspireren en activeren!

[Deze organisaties zijn op de markt te vinden](#)

[Home](#)

[Tijdschema](#)

Doorlopend

Marktstraat

Markt

Uitgeverij Deviant

www.uitgeverij-deviant.nl

uitgeverij
~deviant

St. Discussieren kun je leren

www.discussierenkunjeleren.nl

DKJL
Discussiëren Kun Je Leren

Diversion

www.diversion.nl

diversion

EDG Media

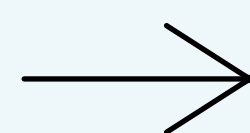
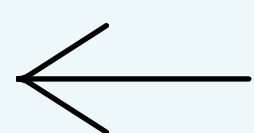
www.onderwijsinformatie.nl/burgerschap

& Loopbaan
Burgerschap

TestJeLeefstijl.nl

www.testjeleefstijl.nl

**Test Je
Leef
stijl.**^{NL}

Home

Tijdschema

Doorlopend

Marktstraat

Markt

Gezonde School

www.gezondeschool.nl

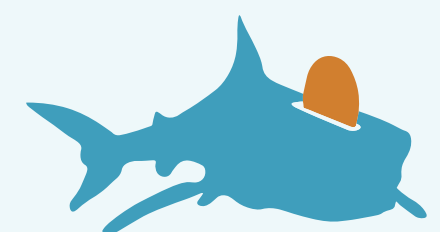
Issue Killers

www.issuekillers.nl

Stichting Lef (Leven en Financiën)

www.lefnet.nl

Motile

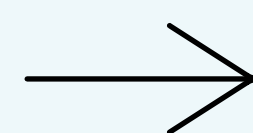
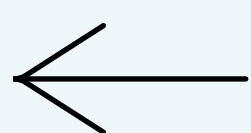
www.motile.nl

ImpactYou

www.impactyou-academy.nl

**ImpactYou.
Academy**

Home

Tijdschema

Doorlopend

Marktstraat

Markt

Onderwijs124

www.onderwijs124.nl

ONDERWIJS124

Codename Future

www.codenamefuture.nl

Wijzer in Geldzaken

www.wijzeringeldzaken.nl

 Wijzer in geldzaken

SKGZ Zorgverzekeringslijn

www.zorgverzekeringslijn.nl

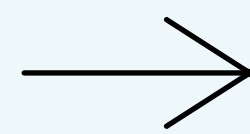
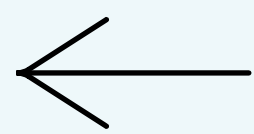
ZORGVERZEKERINGSLIJN

Tips, training & advies

Breingeheimen

www.breingeheimen.nl

Breingeheimen

Home

Tijdschema

Doorlopend

Marktstraat

Markt

CJP

www.cjp.nl

LKCA

www.lkca.nl

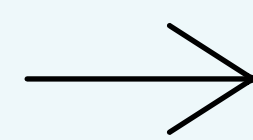
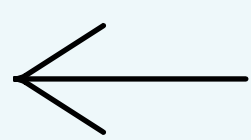
St. Nederlands Debat Instituut

www.schooldebatteren.nl

Young Society

www.youngsociety.nl

Home

Tijdschema

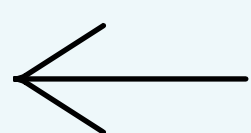
The background is a repeating pattern of green diamonds. Some diamonds contain a stylized white eye with a black pupil. The eyes are located in the top-left, top-right, middle-right, and bottom-left positions of the grid.

VER-KIJKERS

Studiedag
Burgerschap
mbo

24
November
2023

Akoesticum
Ede

Home

Tijdschema